

Et inkluderende læringsmiljø – hvordan få det til?

Stord, 25. januar 2019

Helge Pedersen – Kjetil Andreas Hansen

Fokus

Refleksjon og bevissthet
rundt kjernelementer
som bidrar til gode
læringsmiljøer.

Refleksjon og bevissthet
rundt kommunikasjon
og relasjon

07.02.2019

Veiledningsteamet Karmøy kommune

3

07.02.2019

Veiledningsteamet Karmøy kommune

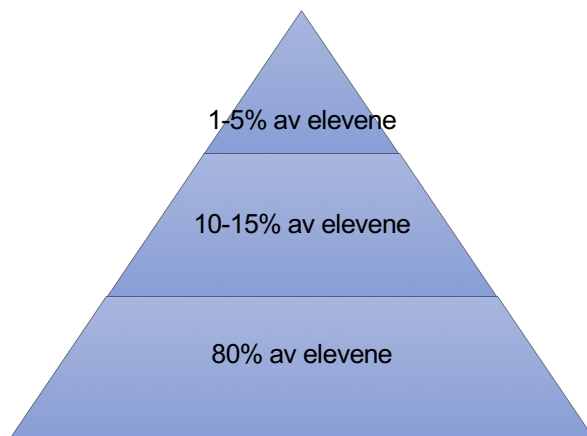
4

Premiss:

Alle elever skal få hjelp og støtte til å være den beste utgaven av seg selv

Lasse Dahl 2015

En vanlig klasse

Overordnet del – verdier og prinsipper for grunnopplæringen

Prinsipper for skolens praksis (s. 15)

Skolen skal utvikle inkluderende felleskap som fremmer helse, trivsel og læring for alle.

"Et raust og støttende læringsmiljø er grunnlaget for en positiv kultur der elevene oppmuntres og stimuleres til faglig og sosial utvikling. (.....) Trygge læringsmiljøer utvikles og opprettholdes av tydelige og omsorgsfulle voksne."

Elevenes læringsmiljø

- "... læringsmiljøet som det miljøet, den atmosfæren, den sosiale interaksjonen og den undervisningen og veiledningen som elevene erfarer eller opplever på skolen." (Skaar, Viblemo & Skaalvik 2008, s. 26).

Elevenes læringsmiljø

- Med læringsmiljøet forstås **miljømessige faktorer** i skolen som:
 - Vennskap og relasjoner til jevnaldrende
 - Relasjoner mellom elev og lærer
 - Lærerens ledelse av klasser og undervisningsforløp
 - Normer og regler
 - Elevsyn og forventninger til læring
 - Det fysiske miljøet i skolen
 - Samarbeid mellom hjem og skole

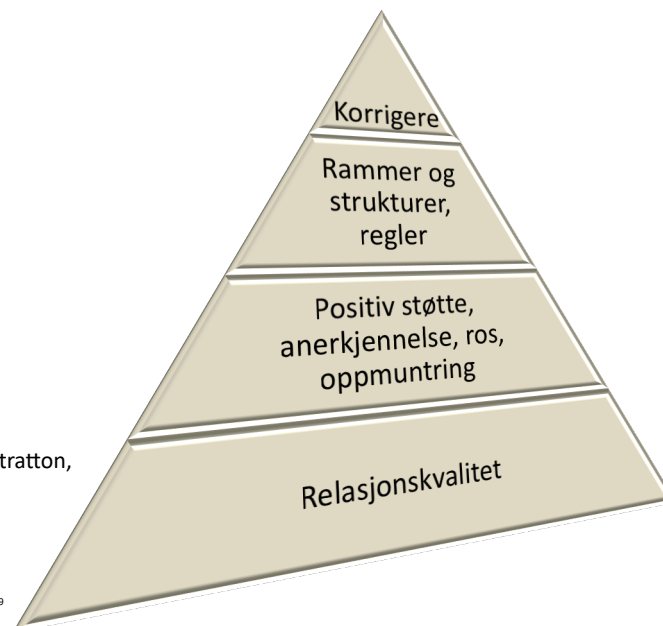
(Thomas Nordahl)

07.02.2019

Kjetil Andreas Hansen

9

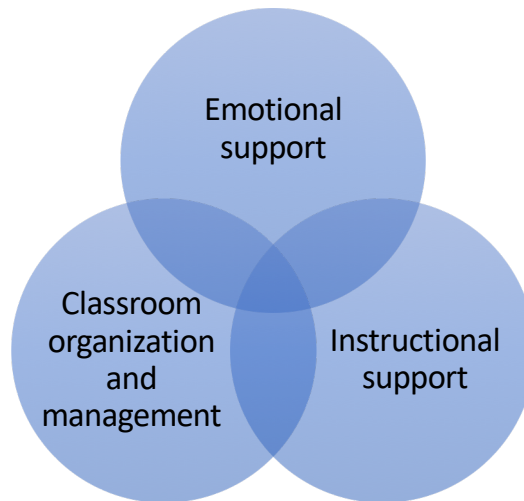
Basert på
Webster-Stratton,
1997

07.02.2019

10

Klasseledelse - Læringsstøtte

Teaching through interactions (Pianta et.al. 2012)

Hvilke kompetanser hos læreren påvirker elevenes læringsutbytte?

- Lærers kompetanse i å etablere relasjoner til hver enkelt elev (Emotional support)
- Lærers kompetanse i å lede klassen gjennom å være en synlig leder og etablere regler og rutiner (Classroom organization and management)
- Lærers didaktiske kompetanse i forhold til både den generelle undervisningen og det enkelte undervisningsfag (Instructional support)

(Nordenbo mfl. 2008)

Relasjonell
ledelse =
Emosjonell
støtte

2/7/19

Kjetil Andreas Hansen

13

Refleksjon

Hva kjennetegner en god elev– lærerrelasjon? Beskriv
med ett ord

Learnlab

www.learnlab.net

Kode: 437410

Kjetil Andreas Hansen

07.02.2019

15

Gode
relasjoner er
preget av:

- Respekt
- Nærhet
- Omsorg og varme
- Åpenhet og involvering
- Forståelse og toleranse
- Støtte ved behov
- Stimulering og støtte til mestring
- Støtte til gode jevnalder-relasjoner

(Drugli 2017, Rimm-Kaufmann, 2011)

Relasjoner

Byggesteiner i gode relasjoner – de daglige, positive interaksjonene.

Kommunikasjon og samspill mellom to parter over tid + det partene tenker om hverandre og sitt forhold (Hinde 1979).

Forventninger til hverandre – basert på erfaringer (Drugli, 2017)

Betydningen av gode relasjoner mellom lærer og elev

- Virker utviklings- og helsefremmende (Rutter, 2013)
- Har både korttids- og langtidseffekt (Drugli, 2017)
 - Her og nå: Bidrar til trygghet, trivsel og tilhørighet
 - Over tid: Beskytter mot senere belastninger
- Direkte sammenhenger med emosjonell og sosial utvikling (Riksen-Walraven, 2004).

Rutter 1997
Den
Pedagogiske
selvfølgelighet

"Det har positive konsekvenser for barn og unges utvikling at de ferdes i et miljø som er preget av varme, omsorg og innlevelse"

Ungdom og relasjoner

- "Positive relasjoner til voksne i tenårene, blant annet til lærere, øker sjansen for en positiv emosjonell fungering med mindre grad av depresjon og angst, mindre atferdsvansker og rusmisbruk og bedre skolefungering (bedre karakterer og mindre drop-out)". (Murray og Zvoch, 2011)

Relasjonskompetanse

- *"Det er kjempeviktig at lærerne liker jobber sin, at det ikke virker som om de bare går og venter på at det skal bli fredag"* Elev 8. klasse
- *"Det er veldig viktig å ha et godt forhold til læreren slik at man føler man får støtte. Vi lærer lettere fordi vi blir mer motiverte. Når det er et godt forhold kan man spørre læreren hvis det er noe, vi får mer tiltro til læreren. Alt blir morsommere. For hvis forholdet ikke er bra, da driter du bare i tingene og lærer ingen ting."* Elever i 8. klasse

Relasjonskompetanse

- *"Når jeg har det fint sammen med læreren min, føler jeg at jeg ikke savner mamma, da blir jeg veldig glad og fornøyd."* Elev, 3. klasse.

Dahl / Hansen 2015

Elev, 6.klasse

- *"Jeg synes jeg har en veldig bra lærer. Han er snill med oss, og litt streng. Han gjør det lett for oss å lære. Vi forstår hva han mener. Da blir du glad i læreren din. Han er omtensom og kan lære bort. Han er snill med andre og sånn. Jeg liker ham og jeg liker skolen".*

Dahl / Hansen 2015

Elevundersøkelsen 2009

Betydningen av gode relasjoner mellom lærer og elev

(Roorda og Komeen, 2011)

- Positive relasjoner har en sammenheng med faglig engasjement, som igjen har en sammenheng med faglige resultater
- Negative relasjoner har en sammenheng med redusert faglig engasjement og dårligere faglige resultater
- Positive relasjoner har størst effekt for de eldste elevene
- Like betydningsfullt for begge kjønn

Lasse Dahl 2015

Relasjonsorientert ledelse

- Elevens opplevelse av læreren er avgjørende for lærers innflytelse på eleven
 - Motivasjon
 - Arbeidsinnsats
 - Trivsel
 - Samarbeidsatferd
 - Prestasjoner og opplevelse av mening (Drugli, 2012)

Dahl / Hansen 2015

Relasjoner og læring (Drugli, 2012)

- Sammenhengen mellom elevens opplevelse av sin relasjon til læreren og skolefaglige prestasjoner er større for tenåringer enn yngre barn.
- Knyttes blant annet til elevens opplevelse av tilhørighet
- Opplevelse av trygghet og omsorg i klasserommet gir økt faglig innsats.
- Blant elever med gode voksenrelasjoner er det
 - Mindre depresjon, angst, antisosial atferd, rus og drop-out

Dahl / Hansen 2015

Betydningen av gode relasjoner mellom lærer og elev

(Hughes & Chen, 2011; Hughes & Kwok, 2006; White & Kistner, 1992)

- Positive relasjoner mellom lærer og elev har sammenheng med elevens forhold til medelever
- Lærers positive eller negative samspill med en elev legitimerer andre elevers positive eller negative forhold til denne
- Lærers samspill med en elev er mer betydningsfullt for andre elevers oppfatning av denne enn elevens negative atferd (Drugli, 2012)
- Positiv endring i lærers samspill med en elev kan endre andre elevers oppfatning av eleven

Lasse Dahl 2015

Refleksjon

Hva gjør dere konkret for å opprettholde og vedlikeholde gode relasjoner til elevene?

Learnlab

www.learnlab.net

Kjetil Andreas Hansen

07.02.2019

31

Når relasjoner blir avgjørende

- Barn og unge i risiko har mest nytte av gode relasjoner
- Samtidig rapporterer mange av de om opplevelse av negative eller lite støttende relasjoner

Elev, 8. klasse

- *"Det er særlig en lærer som er frekk mot oss, og da liker du ikke læreren. Han blir sur for alt, og med én gang, han tåler ingen ting. Han blir sur uansett hva jeg gjør.....Hvis jeg stiller spørsmål, sier han "har du ikke fulgt med?". Da er det ikke så lett å få hjelp. Han har en negativ tankegang og snakker mest om anmerkninger. Vi hører mye mer etter de lærerne som ikke er så sure og negative. Jeg hadde håpet at alt skulle bli bedre på ungdomsskolen, men så møtte jeg denne læreren første dagen. Jeg har ofte ikke lyst til å gå på skolen". (Drugli, 2012)*

Tror du læreren liker alle elevene i klassen like godt?

- 3. klasse: "Ja alle"
- 6. klasse:
"Du liker kanskje ikke alle like godt. Men de må jo nesten like elevene, det er jo tross alt halvparten av jobben. For hvis de ikke liker folk, så vil de ikke lære bort så godt. Hvis man ikke blir likt av læreren blir man lei seg, da må det være forferdelig å gå på skolen i mange år." (Drugli, 2012)

Tror du læreren liker alle elevene i klassen like godt?

- 8. klasse:

"Nei, de liker ikke alle elevene like godt. Du skjønner det når læreren ikke liker deg. Det er ekkelt og du blir irritert. Hva har jeg gjort, liksom? Når lærerne ikke liker noen, blir de avvisende, ignorerer eleven. De bruker en annen tone enn når de snakker til andre elever."
(Drugli, 2012)

Refleksjon

Hva er gode råd til en kollega når han/hun opplever en krevende relasjon?

Den profesjonelle voksne

(Anne Linder)

- **Læring**
 - **Omsorg**
 - **Oppdragelse**
- Vi har manglet et felles faglig språk for omsorgs- og oppdragelsesdelen
 - Omsorgs- og oppdragelsesdelen er derfor blitt utført på bakgrunn av personlige holdninger og erfaringer.

Negative relasjoner (Hamre, 2014)

- Barnet/ungdommen blir negativt definert
- Mye fokus på negativ atferd
- Lite ros, oppmuntring, anerkjennelse
- Den voksne utøver i stor grad kontroll
- Viser mistillit
- Høyt konfliktnivå
- Negative relasjoner var ofte over lengre tid

Relasjonskompetente voksne

- Er villige til å rette søkelyset mot seg selv.
- Leter etter måter å endre relasjonen på.
- Utfordring: Lettere å endre holdning enn atferd hos oss selv.
- Alltid den profesjonelle sitt ansvar.